

Διδακτικά Μέσα Παρώθησης των Μαθητών στο Ελληνικό Δημόσιο Δημοτικό Σχολείο

Learner Motivation Tools in the Greek State Primary School

Ιωάννα Β. Κοντοβαζαινίτη

Το παρόν κεφάλαιο διερευνά τη σημασία της παρώθησης στην εκμάθηση των Αγγλικών. Εξετάζει την σημασία της χρήσης των οπτικοακουστικών και κινητικών μέσων παρώθησης στη διδασκαλία και εκμάθηση των Αγγλικών στα δημόσια Δημοτικά Σχολεία μέσα από ένα θεωρητικό και πρακτικό υπόβαθρο. Η έννοια της παρώθησης για μάθηση, οι μορφές της και οι παράγοντες που την επηρεάζουν καθώς επίσης και η σχέση της με τις θεωρίες μάθησης που αφορούν στον τρόπο με τον οποίο οι μικροί μαθητές παρωθούνται εξετάζονται και αναλύονται. Ωστόσο, η παρώθηση των μαθητών επηρεάζεται θετικά ή αρνητικά από τον τρόπο διδασκαλίας- ένα παράγοντα που σχετίζεται άμεσα με τη χρήση των οπτικοακουστικών και κινητικών μέσων παρώθησης. Συγκεκριμένα ερωτήματα και θέματα που σχετίζονται με τη χρήση, τη σπουδαιότητα, την αποτελεσματικότητα αυτών των τρόπων εξετάζονται παράλληλα με το τι ισχύει στο ελληνικό δημόσιο Δημοτικό Σχολείο. Μία έρευνα που έγινε σ' ένα σημαντικό αριθμό δημοσίων Δημοτικών Σχολείων μας διαφωτίζει σχετικά με την ανταπόκριση διδασκόντων και μαθητών στα οπτικοακουστικά και κινητικά μέσα παρώθησης και τη συχνότητα χρήσης τους καθώς επίσης και τους παράγοντες που την επηρεάζουν. Όλα αυτά τα θεωρητικά και πρακτικά ζητήματα παρουσιάζονται, αιτιολογούνται και αξιολογούνται, ενώ γίνονται συγκεκριμένες προτάσεις έτσι ώστε η διδασκαλία και η μάθηση να γίνουν ενδιαφέρουσες και ωφέλιμες και για τους διδάσκοντες και για τους μαθητές.

∞

This chapter investigates the importance of motivation. It examines the importance of the use of the audio-visual-kinaesthetic means of motivation in a young learner context through a theoretical and practical framework. The concept of motivation, its definition and its components as well as the factors that affect it, along with its relation to learning theories concerning how young learners are motivated are examined and analysed. However, young learners' motivation is positively or negatively influenced by the teaching process- a factor that is directly related to the application and the use of the audio-visual-kinaesthetic means of motivation. Certain questions and issues associated with the use, the necessity, the effectiveness of these means are discussed in conjunction with what happens in the Greek

state primary school. A research done in a substantial number of state primary schools enlightens us about teachers' and students' response to audio-visual-kinaesthetic means of motivation, the frequency with which they are used and the factors that affect it. All these theoretical and practical issues are presented, justified and evaluated, while specific implications are presented with a view to making teaching and learning interesting and beneficial for both teachers and learners.

Εισαγωγή

Το κεφάλαιο αυτό εξετάζει την παρώθηση, η οποία ορίζεται ως η κατεύθυνση του ατόμου προς μια συγκεκριμένη συμπεριφορά, δηλαδή η επιλογή μιας συγκεκριμένης πράξης, η επιμονή σε αυτή και η προσπάθεια που καταβάλλει το άτομο για αυτή (Dornyei 2001). Ειδικότερα, εξετάζει την ενδογενή παρώθηση, δηλαδή την επιθυμία ενός ατόμου να μάθει και, συγκεκριμένα, την επιθυμία ενός μαθητή να μάθει μια ξένη γλώσσα. Επιπλέον, διερευνά την δυνατότητα κάποιων διδακτικών μέσων να ενεργοποιήσουν την ενδογενή παρώθηση των μαθητών των δημόσιων Δημοτικών Σχολείων. Έχει ενδιαφέρον να δει κανείς με ποια οπτικά (βίντεο, υπολογιστές, εικόνες), ακουστικά (ιστορίες, τραγούδια, ποιήματα) και κινητικά (θέατρο, παίξιμο ρόλων, παιχνίδια) μέσα μπορούν οι διδάσκοντες στα δημόσια Δημοτικά Σχολεία να ενεργοποιούν την παρώθηση των μαθητών και συνεπώς να αυξήσουν το ενδιαφέρον τους για την εκμάθηση των Αγγλικών.

Επίσης, στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζεται έρευνα που έγινε σ' ένα σημαντικό αριθμό μαθητών και διδασκόντων Αγγλικής γλώσσας που φοιτούν στην 5^η και 6^η τάξη διαφορετικών δημόσιων Δημοτικών Σχολείων ή διδάσκουν σε διαφορετικά δημόσια Δημοτικά Σχολεία αντίστοιχα. Για τη διασφάλιση της αξιοπιστίας της έρευνας δόθηκαν εκτενή ερωτηματολόγια από τα οποία εξαγονται συμπεράσματα τόσο για τη σπουδαιότητα των προαναφερθέντων διδακτικών μέσων στην παρώθηση των μαθητών όσο και για την ανταπόκριση μαθητών και διδασκόντων σ' αυτά καθώς και για τη συχνότητα χρήσης τους σε ό,τι αφορά την παρώθηση των μαθητών.

Στις ενότητες που ακολουθούν, πρώτον, εξετάζουμε σύντομα το θέμα της παρώθησης θεωρητικά. Δεύτερον, περιγράφουμε τον τρόπο που έγινε η έρευνα και συγκεκριμένα, τα ερευνητικά εργαλεία, τις μεθόδους ανάλυσης, τους στόχους της έρευνας και στη συνέχεια παρουσιάζουμε τα δεδομένα. Τρίτον, βγάζουμε συμπεράσματα για την παρώθηση των μαθητών καθώς και μέσω ποιών οπτικών, ακουστικών, κινητικών διδακτικών μέσων επιτυγχάνεται αυτή, για το πώς θα ήθελαν να μαθαίνουν τη ξένη γλώσσα οι μαθητές και αν οι διδάσκοντες χρησιμοποιούν τα μέσα αυτά. Τέλος, προτείνουμε εφαρμογές-λύσεις για μια πιο επικοινωνιακή και επικοινωνιακή μέθοδο διδασκαλίας και διαδικασία παρώθησης και μάθησης.

Θεωρητικό υπόβαθρο της μελέτης

Η παρώθηση θεωρείται σημαντική για την εκμάθηση της ξένης γλώσσας εδώ και δεκαετίες (Gardner 1985). Από τις αρχές της δεκαετίας του '90 συζητείται έντονα στο πλαίσιο της ξενόγλωσσης τάξης και έχουν αναπτυχθεί πολλά μοντέλα που προσπαθούν να την ορίσουν στο πλαίσιο αυτό. Μία σημαντική θεωρία είναι και εκείνη της ενδογενούς και εξωγενούς παρώθησης (Deci & Ryan 1985). Ως ενδογενής παρώθηση ορίζεται η εκάστοτε επιθυμία του ατόμου να μάθει, «η εσωτερική παρώθηση του ατόμου να ασχοληθεί με το περιβάλλον

του», όπως αναφέρουν οι Deci & Ryan (1985: 5). Συνεπώς, η ενδογενής παρώθηση του μαθητή είναι η επιθυμία του να μάθει την ξένη γλώσσα. Σύμφωνα με τον Ellis (1994: 509), «η παρώθηση είναι μια άμεση προσπάθεια που κάνουν οι μαθητές για να μάθουν τη γλώσσα». Η ενδογενής παρώθηση, λοιπόν, βασίζεται στο προσωπικό ενδιαφέρον του μαθητή να μάθει τη γλώσσα και να αποκτήσει θετικά συναισθήματα απέναντι στις χρήσεις και την κουλτούρα των χρηστών της. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω των διάφορων οπτικοακουστικών και κινητικών μέσων που παρέχουν οπτικά, ακουστικά και κινητικά ερεθίσματα, όπως είναι το τραγούδι, ο χορός, το παιχνίδι, καθώς οι μικροί μαθητές αρέσκονται στο να μαθαίνουν και να χρησιμοποιούν την ξένη γλώσσα, είτε συνειδητά είτε ασυνειδητά, για να εκφραστούν και για να ανακαλύψουν τον κόσμο ενώ παράλληλα βιώνουν το αίσθημα της χαράς και της ικανοποίησης στο οποίο αναφέρεται και ο Dornyei (2001: 27), κάνοντας λόγο για την ευχαρίστηση και την ικανοποίηση των μαθητών. Η εξωγενής παρώθηση, κατά τους Deci & Ryan (1985: 6), βασίζεται στην επιθυμία του μαθητή να μάθει τη γλώσσα για κάποιο σκοπό, επαγγελματικό ή εκπαιδευτικό, που συνήθως επιβάλλεται από το οικογενειακό περιβάλλον ή το εκπαιδευτικό σύστημα. Αλλά για τους μικρούς μαθητές του Δημοτικού αυτό μεταφράζεται ως ικανότητα να χρησιμοποιούν τη γλώσσα για να επικοινωνούν με ένα φίλο στο εξωτερικό, να καταλαβαίνουν τους στίχους ενός τραγουδιού ή να διαβάζουν μια ιστορία και ταυτόχρονα να είναι περήφανοι ότι καταλαβαίνουν και ξέρουν να χρησιμοποιούν αυτό που έμαθαν. Όλοι γνωρίζουμε ότι στα μικρά παιδιά αρέσει να επιδεικνύουν τις γνώσεις τους, να ενθαρρύνονται και να επιβραβεύονται για αυτές.

Ωστόσο, υπάρχουν διάφοροι εσωτερικοί και εξωτερικοί παράγοντες που επηρεάζουν την παρώθηση (Williams & Burden 1997). Οι εσωτερικοί παράγοντες σχετίζονται με τα προσωπικά χαρακτηριστικά των μαθητών, όπως η ηλικία, το φύλο, το γνωστικό, μαθησιακό επίπεδο ανάπτυξης, οι ανάγκες, τα ενδιαφέροντα, η ωριμότητα. Οι εξωτερικοί παράγοντες πηγάζουν είτε από το ευρύτερο κοινωνικοπολιτικό περιβάλλον -- δηλαδή γονείς, συνομήλικους -- είτε από το άμεσο μαθησιακό περιβάλλον, δηλαδή το σχολείο, τους διδάσκοντες και την τάξη διδασκαλίας. Για παράδειγμα, η ενθάρρυνση και η υποστήριξη από τους γονείς (Gardner 1985, Gardner et al. 1999, Gottfried et al. 1994), οι επιθυμίες των γονέων που αντιτίθενται στα «θέλω» των μαθητών, η παρέμβασή τους στον τρόπο διδασκαλίας και εκμάθησης ακόμα και το μορφωτικό, κοινωνικό, οικονομικό επίπεδο της οικογένειας μπορούν να προωθήσουν ή να παρεμποδίσουν την παρώθηση. Επιπλέον, η παρώθηση επηρεάζεται από την επιθυμία των μαθητών τόσο να ευχαριστήσουν τους διδάσκοντες και τους γονείς τους παίρνοντας καλούς βαθμούς όσο και να λάβουν την έμπρακτη αναγνώριση και τον έπαινο των συμμαθητών τους. Η ανάγκη για επιτυχία και επίτευξη στόχων καθορίζει το βαθμό παρώθησης· σύμφωνα με τον Dornyei (2001: 20), «όσο μεγαλύτερη η πιθανότητα για την επίτευξη του στόχου, τόσο μεγαλύτερος ο βαθμός θετικής παρώθησης του ατόμου».

Ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην παρώθηση των μαθητών παίζει ο δάσκαλος και το μαθησιακό περιβάλλον αλλά κυρίως ο τρόπος διδασκαλίας και τα μέσα παρώθησης που χρησιμοποιούνται. Όπως προαναφέραμε, η ενδογενής παρώθηση κατά τους Deci & Ryan (1985) είναι έμφυτη και ο δάσκαλος πρέπει να την ενεργοποιήσει, σε αντίθεση με την εξωγενή, που χρειάζεται να επιβάλλεται από άλλους.

Συγκεκριμένα, οι διάφορες θεωρίες διδασκαλίας και μάθησης που ακολουθούνται κατά περίπτωση είναι σε θέση να επηρεάσουν με διαφορετικό τρόπο την παρώθηση των μαθητών, λόγω των διαφορετικών προσεγγίσεων της όλης μαθησιακής διαδικασίας (Κολλιάρης 1997, 2002). Για παράδειγμα, η συμπεριφοριστική προσέγγιση του Skinner υποστηρίζει ότι τα παιδιά μαθαίνουν μέσω της επανάληψης και της θετικής ή/ αρνητικής

ενίσχυσης (μέσω της ανταμοιβής και της τιμωρίας αντιστοίχως). Κατά συνέπεια, η συμπεριφοριστική προσέγγιση συνδέεται με την εξωγενή παρώθηση καθώς απαιτεί τα παιδιά να «συμπεριφέρονται» αναλόγως για να λάβουν τον απαραίτητο καλό βαθμό. Η θεωρία του Piaget (Εποικοδόμηση), του Vygotsky (Κοινωνική Εποικοδόμηση) και του Bruner (Κονστрукτιονισμός) σχετίζονται με την εσωτερική παρώθηση καθώς αυτές οι θεωρίες υποστηρίζουν ότι τα παιδιά αντλούν ευχαρίστηση και ικανοποίηση μέσα από την κοινωνική αλληλεπίδραση, την ομαδική δουλειά, και τη συνεργασία και ότι η παρώθηση πηγάζει από το κοινωνικό-πολιτικό περιβάλλον των παιδιών. Οι Williams & Burden (1997: 121) αναφέρουν ότι «κάθε άτομο υποκινείται διαφορετικά» και προσθέτουν ότι «η παρώθηση ενός ατόμου υπόκειται σε κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιρροές». Άρα, το κοινωνικό πλαίσιο αυτών των θεωριών που προωθούν τη μάθηση μέσω της κοινωνικής αλληλεπίδρασης, συνεργασίας και αναγνώρισης, υποδεικνύει ως αναγκαία τη χρήση των οπτικοακουστικών και κινητικών μέσων παρώθησης για την εκμάθηση της ξένης γλώσσας, κάτι που η παρούσα εργασία θα προσπαθήσει να καταδείξει.

Τα ακουστικά μέσα παρώθησης, όπως ιστορίες, τραγούδια, ποιήματα,, τα οπτικά, όπως βίντεο, υπολογιστές, επιτραπέζια παιχνίδια, κάρτες, εικόνες και τα κινητικά, όπως θέατρο, παιχνίδι ρόλων, παιχνίδια δράσης μπορούν να υποβοηθήσουν αποφασιστικά την ενδογενή παρώθηση και εκμάθηση της ξένης γλώσσας (Brumfit, Moon & Tongue, 1991, Dunn, 1983, Fisher, 1990). Όλα αυτά τα μέσα παρώθησης πρέπει να επιλέγονται ανάλογα με την ηλικία, το γνωστικό και γλωσσικό επίπεδο των μαθητών τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντά τους. Επίσης, πρέπει το περιεχόμενό τους να είναι γνώσιμο, να υποβοηθείται από την ήδη υπάρχουσα γνώση της μητρικής γλώσσας και να συνοδεύεται από έγχρωμο, ελκυστικό οπτικό υλικό και ειδικό εξοπλισμό για να τραβήξει το ενδιαφέρον και την προσοχή των μαθητών. Επιπλέον, το περιεχόμενο πρέπει να περιέχει επαναλαμβανόμενο και ελεγχόμενο λεξιλόγιο με στόχο τη γρήγορη εμπέδωσή του. Σκοπός αυτών των μέσων παρώθησης είναι η ενθάρρυνση της ενεργούς συμμετοχής των μαθητών, λόγω της διασκέδασης και της χαράς που προσφέρουν, αλλά και η προώθηση της εκμάθησης της ξένης γλώσσας μέσω της ανάγνωσης, της ακουστικής ή προφορικής εξάσκησης και της διαπολιτισμικής επαφής.

Όλα αυτά τα οπτικοακουστικά και κινητικά μέσα παρώθησης πρέπει να χρησιμοποιούνται γιατί προάγουν την εκμάθηση της ξένης γλώσσας, καθώς χρησιμοποιούνται ως μέσο διδασκαλίας, ενώ παράλληλα βοηθούν τους μαθητές να αναπτύξουν τις ακουστικές δεξιότητες τους και να μάθουν την ξένη γλώσσα χρησιμοποιώντας τις νοητικές λειτουργίες και τις φυσικές εμπειρίες τους. Ο Wood (1998: 78) αναφέρει ότι «αυτά που μαθαίνουν και θυμούνται τα παιδιά είναι πράγματα που προκύπτουν 'φυσικά' και συχνά συμπτωματικά ως συνέπεια των δραστηριοτήτων τους». Επιπροσθέτως, εξασκείται η μνήμη, αναπτύσσεται η φαντασία, η κριτική σκέψη και η δημιουργικότητα, αυξάνεται η συγκέντρωση, η προσοχή αλλά και η ενεργός συμμετοχή στο μάθημα. Οι μαθητές συνεργάζονται, επικοινωνούν, αλληλεπιδρούν για την επίτευξη του στόχου και την ολοκλήρωση της γλωσσικής δραστηριότητας, ενώ ταυτόχρονα αποκτούν αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμηση στη χρήση της ξένης γλώσσας. Εξίσου σημαντικά ενισχύεται το γνωστικό, γλωσσικό, προσωπικό, συναισθηματικό και μορφωτικό τους πεδίο. Τέλος, όλα τα μέσα παρώθησης δημιουργούν όχι μόνο αυξημένο ενδιαφέρον, περιέργεια και παρώθηση για την εκάστοτε άσκηση αλλά και θετική στάση απέναντι στο μάθημα και το διδάσκοντα της ξένης γλώσσας, την ίδια τη γλώσσα, τους ομιλητές και τον πολιτισμό της. Η μάθηση πηγάζει από τη διασκέδαση και τη χαρά και συνεπώς δημιουργούνται θετικά αισθήματα και διευκολύνεται η εμπέδωση του διδακτικού υλικού.

Παρουσίαση της Έρευνας

Στόχος της έρευνας είναι να διαπιστώσουμε αν τα διάφορα μέσα παρώθησης όντως ενδιαφέρουν τα παιδιά και, εφόσον τα ενδιαφέρουν, αν θα ενεργοποιήσουν την ενδογενή παρώθηση που σχετίζεται με το ενδιαφέρον τους για μάθηση. Συγκεκριμένα, τα ερωτήματα που τίθενται είναι τα εξής:

- πώς θα ήθελαν οι μαθητές να μαθαίνουν την ξένη γλώσσα, δηλαδή με τη χρήση ποιών διδακτικών μέσων παρώθησης,
- αν οι δάσκαλοι χρησιμοποιούν τα διδακτικά μέσα παρώθησης και αν επιβεβαιώνουν τις προτιμήσεις των μαθητών.

Η έρευνα βασίζεται στη χρήση δύο ερωτηματολογίων που δόθηκαν σε μαθητές και διδάσκοντες ελληνικών δημόσιων Δημοτικών Σχολείων. Η επιλογή του συγκεκριμένου ερευνητικού εργαλείου έγινε με το σκεπτικό ότι το ερωτηματολόγιο είναι ένας γρήγορος, άμεσος, αποτελεσματικός και αξιόπιστος τρόπος συλλογής πληροφοριών και δεδομένων, ο οποίος προσφέρει τη δυνατότητα συγκέντρωσης στοιχείων από μεγάλο αριθμό συμμετεχόντων.¹ Συγκεκριμένα, χρησιμοποιήθηκαν αυτό-συμπληρούμενα ερωτηματολόγια, τα οποία περιλάμβαναν ερωτήσεις που αναφέρονταν τόσο σε γεγονότα όσο και σε συμπεριφορές των συμμετεχόντων. Τα ερωτηματολόγια των μαθητών δόθηκαν σε 143 μαθητές (70 αγόρια και 73 κορίτσια, της 5^{ης} και της 6^{ης} δημοτικού, ηλικίας 10-12 χρονών, στην πλειονότητά τους ελληνικής καταγωγής και διαφορετικής κοινωνικοοικονομικής τάξης). Οι συγκεκριμένοι μαθητές έχουν στοιχειώδεις γνώσεις αγγλικών (post beginners-elementary) και διδάσκονται το Funway 2 ή 3. Τα ερωτηματολόγια των διδασκόντων δόθηκαν σε 20 Έλληνες διδάσκοντες (όλες γυναίκες, ηλικίας 30-45 χρονών), που εργάζονται ως εκπαιδευτικοί Αγγλικών σε διαφορετικά ελληνικά δημόσια Δημοτικά Σχολεία εντός της περιοχής της Αττικής. Η διδακτική εμπειρία των συγκεκριμένων διδασκόντων ποικίλλει, ενώ οι τάξεις τους έχουν μέγεθος 21-25 μαθητών, με ίσο περίπου αριθμό αγοριών-κοριτσιών.

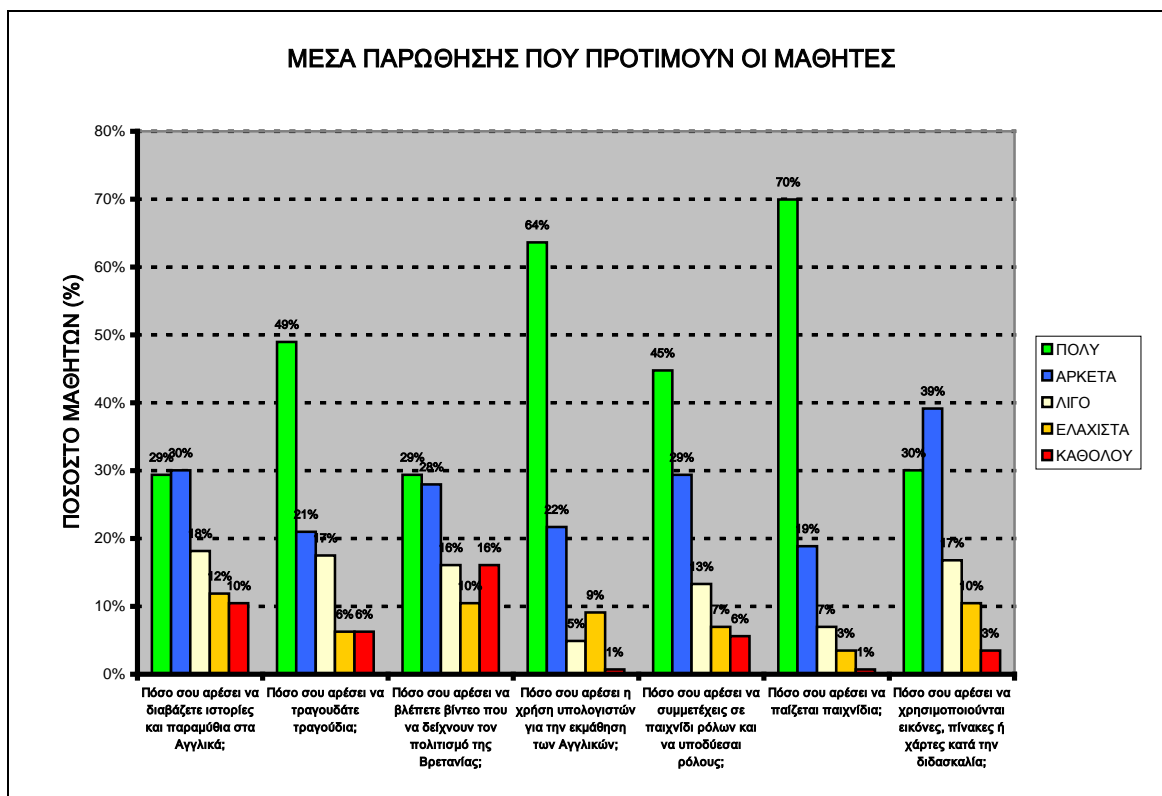
Όπως ήδη αναφέρθηκε, από τα ερωτηματολόγια των μαθητών θα εξαγάγουμε συμπεράσματα για τα μέσα παρώθησης που προτιμούν οι μαθητές και που προωθούν την ενδογενή παρώθηση αλλά και για το πώς θα ήθελαν να μαθαίνουν οι μαθητές. Συγκεκριμένα, οι μαθητές ερωτώνται πόσο τους αρέσει να διαβάζουν ιστορίες και παραμύθια στα Αγγλικά, πόσο τους αρέσει να λένε τραγούδια, να βλέπουν βίντεο που να δείχνουν τον πολιτισμό της Βρετανίας, να χρησιμοποιούν τον υπολογιστή ως μέσο μάθησης, να συμμετέχουν σε παιχνίδι ρόλων, να παίζουν παιχνίδια, να χρησιμοποιούν εικόνες, πίνακες, χάρτες κατά τη διδασκαλία. Από τα ερωτηματολόγια των διδασκόντων θα διαπιστώσουμε τον βαθμό επιβεβαίωσης των όσων απάντησαν οι μαθητές αναφορικά με τα μέσα ενεργοποίησης της παρώθησής τους και τη συμβολή των μέσων αυτών στην εκμάθηση της ξένης γλώσσας αλλά και τη συχνότητα χρήσης των μέσων παρώθησης και τους λόγους μη χρησιμοποίησής τους. Τα συμπεράσματα προκύπτουν μέσα από τη χρήση κλειστού τύπου ερωτήσεων και ερωτήσεων διαβάθμισης (κλίμακες Likert), όπου οι συμμετέχοντες καλούνται να εκφράσουν τον βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας τους.

Συζήτηση Αποτελεσμάτων

Όπως έδειξε η ανάλυση δεδομένων, η παρώθηση των μαθητών επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες, ενώ η χρήση των οπτικοακουστικών και κινητικών μέσων παρώθησης είναι περιορισμένη λόγω ενδοσχολικών (ακατάλληλων συνθηκών εργασίας, έλλειψης εξοπλισμού) και οργανωτικών εμποδίων (πεπαλαιωμένου διδακτικού υλικού,

έλλειψης επιμόρφωσης και ενημέρωσης από τους αρμόδιους φορείς) παρόλο που τόσο οι διδάσκοντες όσο και οι μαθητές είναι γνώστες της σπουδαιότητάς τους.

Όσον αφορά στα μέσα παρώθησης, οι μαθητές έχουν θετική στάση σε όλα τα οπτικοακουστικά και κινητικά μέσα παρώθησης, όπως φαίνεται και στο Διάγραμμα 1, καθώς οι περισσότεροι απαντούν θετικά («πολύ» και «αρκετά») στις ερωτήσεις που τέθηκαν (π.χ. 'Πόσο σου αρέσει να διαβάζετε ιστορίες / παραμύθια στα αγγλικά, να τραγουδάτε τραγούδια, να βλέπετε βίντεο με τον πολιτισμό της Βρετανίας, να χρησιμοποιείτε υπολογιστές για την εκμάθηση των αγγλικών, να συμμετέχεις σε παιχνίδια ρόλων, να παίζετε παιχνίδια και να χρησιμοποιείται οπτικό υλικό κατά τη διδασκαλία').

Διάγραμμα 1: Μέσα Παρώθησης που προτιμούν οι Μαθητές.

Οι πιο δημοφιλείς τρόποι υποκίνησης σύμφωνα με το παραπάνω διάγραμμα είναι τα παιχνίδια (89%), καθώς στο 70% των μαθητών αρέσουν πάρα πολύ και στο 19% αρκετά, και οι υπολογιστές (85%), καθώς στο 64% των μαθητών αρέσουν πολύ και αρκετά στο 21%. Ωστόσο, οι περισσότεροι διδάσκοντες στην έρευνά μας ανέφεραν ότι ποτέ δεν χρησιμοποιούν τους υπολογιστές για να παρωθήσουν τους μαθητές εξαιτίας της έλλειψης εξοπλισμού. Τα τραγούδια έρχονται τρίτα (70%) στην προτίμηση των μαθητών καθώς στο 49% αρέσουν πάρα πολύ και στο 21% αρκετά. Ακολουθούν το παιχνίδι ρόλων (74%), οι εικόνες (69%), οι ιστορίες (59%), και το βίντεο (57%).

Συνεπώς, οι μαθητές φαίνεται να ανταποκρίνονται καλύτερα στη δράση και στην κίνηση -- γεγονός που δικαιολογείται από την ηλικία τους -- παρά στα οπτικοακουστικά στοιχεία. Τα παιχνίδια δράσης, τα τραγούδια δράσης, το παιχνίδι ρόλων προϋποθέτουν κίνηση, δεξιότητες ευκινησίας (τρέξιμο, πήδημα, μέτρημα), επικοινωνίας (μη-λεκτική επικοινωνία, μίμηση, εκφράσεις προσώπου, χειρονομίες), νοητικές (συγκέντρωση, κρίση, παρατήρηση) και σωματικές δεξιότητες (χορός, ηθοποιία), τεχνικές υποκριτικής (σωματική κίνηση,

μίμηση, ηθοποιία, ερμηνεία, ζωντάνια, κέφι). Αυτό είναι σε αρμονία με την θεώρηση του Bruner σχετικά με το ότι οι μαθητές μαθαίνουν μέσω της συμμετοχής στη δράση και στην αντιμετώπιση προβλημάτων.

Συγκεκριμένα, τα παιχνίδια, που είναι ο πιο δημοφιλής τρόπος υποκίνησης για τους μαθητές, προϋποθέτουν την προσωπική ανάμιξη και συμμετοχή, την επικοινωνία, τη συνεργασία, τον ανταγωνισμό, την ευχαρίστηση και τη διασκέδαση. Αυτά τα χαρακτηριστικά, που χαρακτηρίζουν όχι μόνο τα παιχνίδια αλλά και τους άλλους τρόπους υποκίνησης, υποκινούν τους μαθητές, τραβούν την προσοχή τους, αυξάνουν τη συμμετοχή τους και εξηγούν γιατί οι μαθητές (σε ποσοστό 70%) επέλεξαν τα παιχνίδια ως το σημαντικότερο μέσο παρώθησης. Όλοι αυτοί οι τρόποι υποκίνησης αντανακλούν τη θεωρία του Piaget (Εποικοδόμηση) καθώς οι μαθητές μαθαίνουν και αποκτούν τη γνώση σταδιακά με το δικό τους ρυθμό μέσω των εμπειριών, αλλά και τη θεωρία του Vygotsky (Κοινωνική Εποικοδόμηση) καθώς οι μαθητές μαθαίνουν μέσα από την αλληλεπίδραση και τη συνεργασία με τους συμμαθητές τους.

Ωστόσο, οι διδάσκοντες φαίνεται να βασίζονται περισσότερο στις θεωρίες του Skinner (Συμπεριφορισμός) και του Bruner (Κονστрукτιβισμός), όπως θα δούμε αργότερα. Επίσης, παρόλο που οι περισσότεροι μαθητές απαντούν ότι τους αρέσει το βιβλίο τους (πολύ=35,6%, αρκετά=33%), ένα σημαντικό ποσοστό (60%) επιθυμεί αλλαγές και ζητά περισσότερες εικόνες (80%), περισσότερα παιχνίδια (75%), περισσότερα τραγούδια (70%), περισσότερες ιστορίες (60%), πιο δύσκολες ασκήσεις ανάλογες του επιπέδου τους, καλύτερα εικονογραφημένα βιβλία, κουίζ, σχέδια, σταυρόλεξα, πιο επεξηγηματική γραμματική, μεγαλύτερη έμφαση στην έκθεση και στο γραπτό λόγο, περισσότερα κείμενα, βιογραφίες και λεξιλόγιο. Βλέπουμε ότι οι περισσότερες από τις προτάσεις αυτές σχετίζονται με τα οπτικοακουστικά και κινητικά μέσα παρώθησης και καταδεικνύουν την προτίμηση των μαθητών σ' αυτά αλλά και την έλλειψη ή περιορισμένη εύρεσή τους στο διδακτικό υλικό. Ωστόσο, εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι ένα μικρό ποσοστό ζητά το βιβλίο της ξένης γλώσσας να δίνει τις λέξεις και στα Ελληνικά – είναι πιθανό να εννοούν ένα βιβλίο που θα εξηγεί τις άγνωστες λέξεις ή που θα δίνει παραδείγματα. Αυτό μπορεί να οφείλεται σε δύο λόγους: είτε είναι συνηθισμένοι να μαθαίνουν την ελληνική γλώσσα μέσα από ένα τελείως συμπεριφοριστικό, παραδοσιακό, δασκαλοκεντρικό τρόπο και απαιτούν το ίδιο για την ξένη γλώσσα είτε το επίπεδό τους είναι πολύ χαμηλό και χρειάζονται τη μετάφραση για να καταλάβουν. Μία άλλη εξήγηση θα ήταν ότι έχουν συνηθίσει να διδάσκονται έτσι από εξωσχολικούς φορείς (φροντιστήρια, ιδιαίτερα μαθήματα). Αυτό βέβαια δε σημαίνει ότι καταδικάζουμε τη χρήση της μετάφρασης και αναιρούμε τη σημασία της στα πρώτα στάδια της εκμάθησης της ξένης γλώσσας αρκεί αυτό να γίνεται σε λογικά πλαίσια και ως ένα βαθμό -- ώστε να αφήνουμε στο μαθητή τη δυνατότητα να αντιληφθεί και να κατανοήσει το περιεχόμενο από τα συμφραζόμενα.

Όσον αφορά στις μεθόδους εκμάθησης, στο 64% των μαθητών αρέσει η συνεργασία ανά δυάδες ή ομάδες πάρα πολύ και στο 19% αρκετά. Αυτό είναι λογικό καθώς οι περισσότεροι τρόποι υποκίνησης, και κυρίως αυτοί που είναι πρώτοι στις προτιμήσεις των μαθητών (παιχνίδια, υπολογιστές, τραγούδια, παιχνίδια ρόλων), προϋποθέτουν τη συνεργασία. Αναφορικά με το περιβάλλον μάθησης, η παρώθηση των μαθητών επηρεάζεται από την ύπαρξη ή μη ειδικής τάξης ξένης γλώσσας, δηλαδή ξεχωριστής τάξης Αγγλικών κατάλληλα διαμορφωμένης και εξοπλισμένης με αφίσες, κασετόφωνα, βιβλιοθήκη, χώρο τοποθέτησης εργασιών, και είναι χαρακτηριστικό ότι κανένα από τα σχολεία της έρευνας δεν διέθεταν ειδική τάξη. Το 80% των μαθητών θα ήθελε το μάθημα να γίνεται σε ειδική τάξη Αγγλικών που θα ήταν κατάλληλα διαμορφωμένη και εξοπλισμένη. Η έλλειψη ειδικής τάξης Αγγλικών υποδηλώνει και την αναγκαστική συνύπαρξη μαθητών διαφορετικού γνωστικού επιπέδου

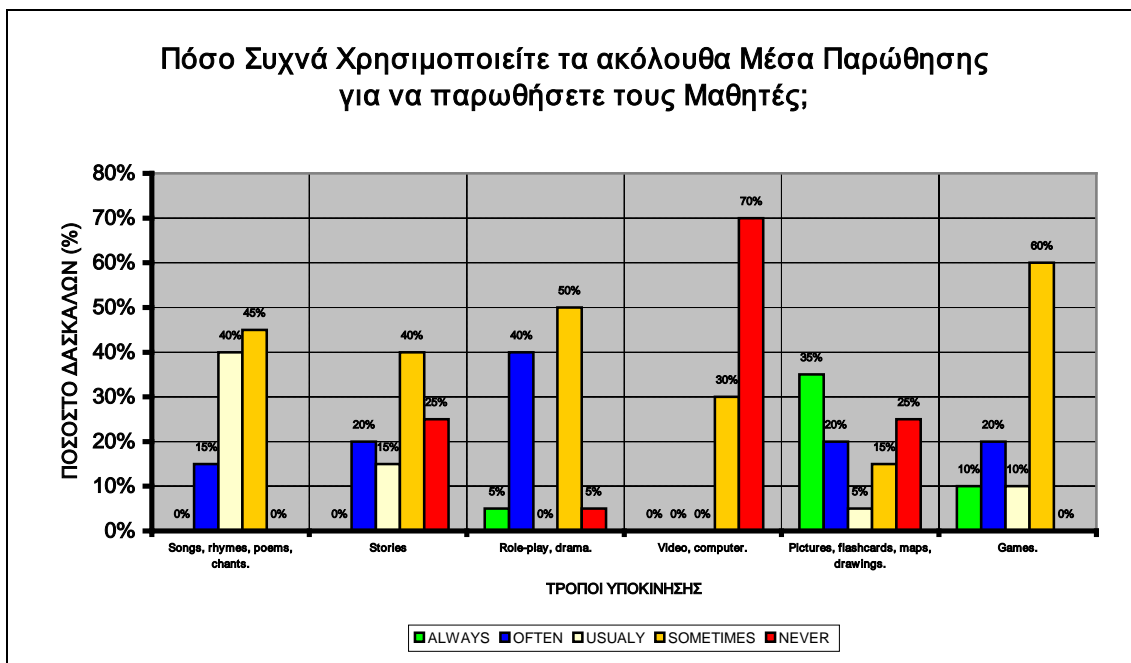
και αυτό μπορεί να επηρεάσει την παρώθηση και μάθησή τους. Τέλος, οι συνθήκες μάθησης -- η ώρα (67%) και ο διαθέσιμος χρόνος διδασκαλίας καθώς και ο αριθμός των μαθητών (43%) -- επηρεάζουν επίσης σημαντικά το βαθμό παρώθησης των ερωτηθέντων.

Έχοντας ερευνήσει τα μέσα ενδογενούς παρώθησης και μάθησης αλλά και το πώς θα ήθελαν οι μαθητές να οργανώνεται η διαδικασία της μάθησης, είναι απαραίτητο να δούμε αν οι διδάσκοντες επιβεβαιώνουν ή όχι τα λεγόμενα των μαθητών τους. Μελετώντας τα ερωτηματολόγια των διδασκόντων, βλέπουμε ότι οι περισσότεροι συμφωνούν ότι ο τρόπος διδασκαλίας (75%) και η προσωπικότητα του δασκάλου (65%) επηρεάζουν σημαντικά την παρώθηση και τη μάθηση. Ακολουθούν τα προσωπικά χαρακτηριστικά των μαθητών (60%), οι συμμαθητές (75%), οι γονείς (75%), το γενικότερο μαθησιακό περιβάλλον (55%) και οι γνώσεις του δασκάλου (50%). Αναλυτικότερα, τα ποσοστά συμφωνίας («συμφωνώ απόλυτα και συμφωνώ») φτάνουν το 100% στην προσωπικότητα και τον τρόπο διδασκαλίας του δασκάλου, το 95% στο μαθησιακό περιβάλλον, το 90% στην επιρροή των γονέων και το 85% στα προσωπικά χαρακτηριστικά των μαθητών· συγκεκριμένα, η ηλικία, το φύλο, το επίπεδο ανάπτυξης (70%), η ικανότητα, η απόδοση, η στάση απέναντι στο μάθημα και το δάσκαλο (65%), ο βαθμός ωριμότητας (50%) και αυτογνωσίας δυνατοτήτων και αδυναμιών (50%), η αυτοπεποίθηση και η αυτο-εκτίμηση (45%), οι ανάγκες και τα ενδιαφέροντα (40%), η ανάγκη για επιτυχία (40%). Ταυτόχρονα όμως οι διδάσκοντες παραμένουν ουδέτεροι αναφορικά με την κοινωνικότητα και τη στάση των μαθητών προς τη γλώσσα-στόχο.

Παρατηρούμε ότι οι απαντήσεις των διδασκόντων συγκλίνουν με αυτές των μαθητών ως προς την παρώθηση και τη μάθηση. Σχετικά με τον τρόπο εκμάθησης, οι περισσότεροι διδάσκοντες τείνουν να υιοθετήσουν μια συμπεριφοριστική και κονστρουκτιβιστική αντίληψη, καθώς φαίνεται να συμφωνούν ότι τα παιδιά πάντα μαθαίνουν μέσω της επανάληψης, της θετικής εμπειρίας και του επαίνου (75%) ή μέσω της συμμετοχής τους στη δράση και στην αντιμετώπιση προβλημάτων (65%). Φαίνεται να πιστεύουν ότι τα παιδιά συχνά μαθαίνουν μέσω της αλληλεπίδρασης ανάμεσα στη σκέψη και την εμπειρία (70%) ή μέσω της αλληλεπίδρασής τους με πιο έμπειρους γνώστες, συνομήλικους ή ενήλικες (60%). Έτσι, από τη μια πλευρά οι διδάσκοντες συμφωνούν ότι οι μαθητές πρέπει να έχουν ενεργό ρόλο στη διαδικασία διδασκαλίας-μάθησης (80%) και ότι δεν πρέπει ποτέ να έχουν παθητικό ρόλο (70%) και από την άλλη μεριά δείχνουν να ακολουθούν ένα δασκαλοκεντρικό τρόπο διδασκαλίας-μάθησης που προωθεί τον παθητικό ρόλο του μαθητή. Επίσης, οι περισσότεροι απαντούν ότι ο δάσκαλος πρέπει συχνά (60%) ή πάντα (20%) να είναι ο καθοδηγητής και η κυρίαρχη πηγή γνώσης. Αυτό οφείλεται ή στην έλλειψη χρόνου, καθώς η συνεργασία ανά δυάδες ή ομάδες είναι χρονοβόρα, ή στην έλλειψη εξοπλισμού (π.χ. υπολογιστές), όπως προκύπτει από τα ερωτηματολόγια. Ωστόσο, μαθητές και δάσκαλοι φαίνεται να επιδοκιμάζουν την κονστρουκτιβιστική αντίληψη, καθώς οι μεν πρώτοι κατέταξαν το παιχνίδι ως το πιο δημοφιλή τρόπο παρώθησης (70%) οι δε δεύτεροι ως τη δεύτερη πιο δημοφιλή μέθοδο μάθησης-παρώθησης.

Αναφορικά με τα μέσα παρώθησης, όλοι οι διδάσκοντες τα χρησιμοποιούν αλλά διαφοροποιούνται ως προς τη συχνότητα, όπως προκύπτει και από το Διάγραμμα 2. Συγκεκριμένα, το 35% των διδασκόντων αναφέρει ότι το μόνο μέσο παρώθησης των μαθητών που χρησιμοποιεί πάντα είναι οι εικόνες, οι χάρτες, οι ζωγραφίες και αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι για το οπτικό υλικό δεν απαιτείται χρόνος, εξοπλισμός ή χρήματα, σε αντίθεση με άλλα μέσα παρώθησης. Ωστόσο, ένα 25% απάντησε ότι ποτέ δε χρησιμοποιεί οπτικό υλικό. Το 45% των διδασκόντων απάντησε ότι μερικές φορές χρησιμοποιεί τραγούδια και ποιήματα (45%) παρόλο που αυτά κατέχουν την τρίτη θέση στην προτίμηση των μαθητών, ενώ ένα 60% μερικές φορές χρησιμοποιεί τα παιχνίδια αν και αυτά έρχονται πρώτα στην προτίμηση των μαθητών. Επίσης, το 40% μερικές φορές

χρησιμοποιεί ιστορίες, και το 50% παιχνίδι ρόλων αν και αυτό είναι τέταρτο στις προτιμήσεις των μαθητών. Τέλος, το 70% απάντησε ότι ποτέ δεν χρησιμοποιεί βίντεο ή υπολογιστές, παρά το ότι είναι το δεύτερο πιο δημοφιλές μέσο παρώθησης των μαθητών. Αξιοσημείωτο είναι το ότι ένα 25% δεν χρησιμοποιεί ποτέ ιστορίες. Αυτό ίσως εξηγείται από το γεγονός ότι οι διδάσκοντες αναγκάζονται να ακολουθήσουν ένα αυστηρό και επιβεβλημένο διδακτικό υλικό και δεν υπάρχει χρόνος για χρονοβόρους τρόπους υποκίνησης (ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3).

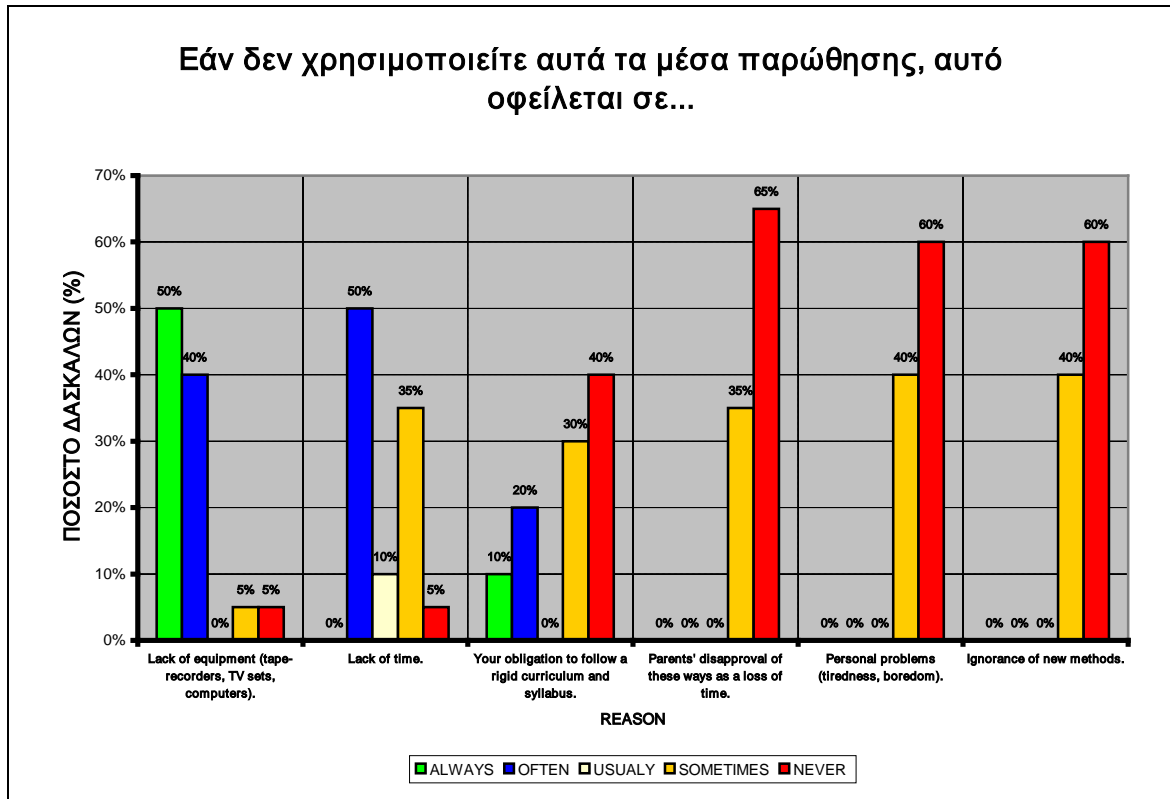

Διάγραμμα 2: Οπτικοακουστικά – Κινητικά Μέσα Παρώθησης (Συχνότητα Χρήσης).

Σύμφωνα με το παραπάνω Διάγραμμα (Διάγραμμα 3), οι ίδιοι οι διδάσκοντες απάντησαν ότι τα περισσότερα μέσα παρώθησης δεν χρησιμοποιούνται πάντα λόγω έλλειψης εξοπλισμού (50%), έλλειψης χρόνου (50%), ή μερικές φορές λόγω του αυστηρού αναλυτικού προγράμματος (30%), της άγνοιας των νέων μεθόδων τεχνολογίας (40%), προσωπικών προβλημάτων (40%) ή λόγω αποδοκμασίας τους από τους γονείς (35%) ως χάσιμο χρόνου. Συνεπώς, εμποδίζεται η παρώθηση όχι μόνο των μαθητών αλλά και των διδασκόντων.

Ωστόσο, όταν οι διδάσκοντες χρησιμοποιούν τα μέσα παρώθησης, λαμβάνουν υπόψη τους πολλά και διάφορα κριτήρια. Τα πιο σημαντικά είναι η δημιουργία θετικού κλίματος μάθησης (85%), το γλωσσικό επίπεδο των μαθητών (75%) και η ηλικία τους (70%). Ακολουθούν (με 50%) η διασκέδαση των μαθητών, ο θόρυβος που θα δημιουργηθεί, η εξάσκηση της γλώσσας και η ανάπτυξη των δεξιοτήτων. Έπονται (40%-45%) οι ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών, που θα έπρεπε λογικά να βρίσκονταν στις πρώτες θέσεις προτεραιότητας για τους διδάσκοντες, η επιλογή διαφόρων ρεαλιστικών ασκήσεων, ο εξοπλισμός που απαιτείται, το μέγεθος της τάξης, η προώθηση της αυτονομίας και της συνεργασίας των μαθητών ανά δυάδες και ομάδες και (με 10%) η πολιτισμική ανάπτυξη. Το χαμηλό ποσοστό του τελευταίου κριτηρίου προκαλεί εντύπωση μιας και είναι άμεσα συνυφασμένο με τη χρήση των μέσων παρώθησης -- τραγούδια, ιστορίες, βίντεο και ρεαλιστικό οπτικό υλικό (περιοδικά, εφημερίδες).

Βλέπουμε λοιπόν ότι οι περισσότεροι διδάσκοντες συμφωνούν ως προς το τι επηρεάζει την παρώθηση των μαθητών και μοιάζουν να γνωρίζουν τη σημασία χρήσης των οπτικοακουστικών μέσων παρώθησης αλλά δεν τα χρησιμοποιούν συχνά, είτε λόγω της χρήσης παραδοσιακών μέσων παρώθησης και εκμάθησης είτε λόγω εμποδίων που σχετίζονται τόσο με τις ιδιαίτερες κατά περίπτωση συνθήκες διδασκαλίας και μάθησης όσο και με το γενικότερο πλαίσιο οργάνωσης που επιβάλλεται από την πολιτεία.

Διάγραμμα 3: Οπτικοακουστικά – Κινητικά Μέσα Παρώθησης (Λόγοι Μη Χρήσης).

Προτάσεις και Συμπεράσματα

Τα συμπεράσματα που βγαίνουν από την έρευνα που παρουσιάσαμε είναι ότι η ενδογενής παρώθηση των μαθητών ενεργοποιείται από τη χρήση των οπτικοακουστικών και κινητικών μέσων παρώθησης, καθώς αυτά κεντρίζουν και αυξάνουν το ενδιαφέρον τους για το μάθημα. Επίσης, η παρώθησή τους επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από το δάσκαλο και τους συμμαθητές τους, πράγμα που σημαίνει ότι το περιβάλλον μάθησης επηρεάζει την παρώθηση και την πρόοδο των μαθητών με θετικό ή αρνητικό τρόπο. Επιπλέον, η εκμάθηση της ξένης γλώσσας φαίνεται ότι γίνεται μέσω παραδοσιακών μεθόδων διδασκαλίας παρόλο που οι διδάσκοντες είναι γνώστες και άλλων σύγχρονων μεθόδων διδασκαλίας αλλά και της χρησιμότητας των οπτικοακουστικών μέσων παρώθησης. Αυτό οφείλεται είτε στην έλλειψη κατάλληλων συνθηκών εργασίας, διδακτικού υλικού, εξοπλισμού είτε στο γενικότερο πλαίσιο ελλιπούς ή προβληματικής οργάνωσης από την πολιτεία -- γεγονός που καθιστά περιορισμένη ή και ανύπαρκτη πολλές φορές τη χρήση των διάφορων οπτικοακουστικών και κινητικών τρόπων υποκίνησης. Από την άλλη πλευρά προκύπτει ότι οι μαθητές επιθυμούν να μαθαίνουν την ξένη γλώσσα μέσω των τρόπων αυτών καθώς αυξάνεται το ενδιαφέρον και η συμμετοχή τους και η εκμάθηση γίνεται προσφορότερη και γρηγορότερη.

Έχοντας κατά νου τα παραπάνω συμπεράσματα κάνουμε τις ακόλουθες προτάσεις. Πρώτον, οι δάσκαλοι της Αγγλικής στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση καλό θα είναι να μην είναι υποχρεωμένοι να ακολουθήσουν ένα και μόνο συγκεκριμένο βιβλίο αλλά να είναι ελεύθεροι να επιλέγουν το κατάλληλο βιβλίο σύμφωνα με τις ανάγκες, το επίπεδο, την ηλικία, τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες των μαθητών.

Επίσης, η χρήση ερωτηματολογίων και η εφαρμογή διαγνωστικών τεστ στην αρχή της σχολικής χρονιάς είναι απαραίτητη ώστε οι διδάσκοντες να είναι γνώστες του επιπέδου, των αναγκών και των ενδιαφερόντων των μαθητών και να προσαρμόζουν ανάλογα τον τρόπο και τις μεθόδους διδασκαλίας καθώς και τη χρήση των μέσων παρώθησης.

Επιπλέον, οι δάσκαλοι μπορούν να χρησιμοποιούν όλα τα μέσα παρώθησης μεμονωμένα ή διαδοχικά. Για παράδειγμα, μπορούν να διδάξουν μια ιστορία χρησιμοποιώντας οπτικό υλικό για να τραβήξουν το ενδιαφέρον των μαθητών, να διεγείρουν τη φαντασία τους και να τους παρωθήσουν. Μπορούν να χρησιμοποιήσουν τραγούδια για να διδάξουν στους μαθητές λεξιλογικούς και γραμματικούς τύπους μέσω των επαναλαμβανόμενων στίχων. Επίσης, να επιδιώξουν τη δραματοποίηση ρόλων ώστε οι μαθητές να χρησιμοποιήσουν αυτά που διδάχθηκαν, όντας αυτόνομοι και ανεξάρτητοι, χρησιμοποιώντας παράλληλα σωματικές κινήσεις και εκφράσεις προσώπου. Τέλος, οι διδάσκοντες μπορούν να χρησιμοποιήσουν το βίντεο για να δουν οι μαθητές την ιστορία χωρίς υπότιτλους καθώς επίσης και υπολογιστές για να κάνουν μια άσκηση όπως το Storyboard. Επιπροσθέτως, οι διδάσκοντες καλό θα είναι να χρησιμοποιούν ρεαλιστικό, αυθεντικό διδακτικό υλικό για να καλύπτουν την ανάγκη των μαθητών για επαφή με τον βρετανικό πολιτισμό, την ανάγκη τους να επικοινωνούν με ξένους φίλους, να κατανοούν τραγούδια και ιστορίες. Επίσης, να χρησιμοποιούν όλους τους τρόπους παρώθησης όταν διδάσκουν καθώς επίσης και διαφορετικές μορφές και εκδοχές τους. Για παράδειγμα, δεν πρέπει να χρησιμοποιούν πάντα το ίδιο παιχνίδι αλλά να το προσαρμόζουν στις ανάγκες των μαθητών τους, δεν πρέπει να διαβάζουν πάντα μια ιστορία, αλλά να μπορούν να την αφηγηθούν στους μαθητές ή να τους αφήσουν να την ακούσουν στο κασετόφωνο ή να τη δουν στο βίντεο. Ακόμα, οι διδάσκοντες πρέπει να είναι καλά προετοιμασμένοι, να ενημερώνονται διαρκώς και να παρακολουθούν σεμινάρια και ημερίδες οργανωμένες από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και να χρησιμοποιούν νέες μεθόδους τεχνολογίας (διαδίκτυο, υπολογιστές) παράλληλα με τις παραδοσιακές. Επίσης, να κρατούν μια ισορροπία ανάμεσα σε όλες τις μεθόδους μάθησης, δίνοντας έμφαση περισσότερο στη συνεργασία δυάδων ή ομάδων και στην αυτονομία των μαθητών παρά στον ατομικισμό της δασκαλοκεντρικής μάθησης.

Ακόμα, η ύπαρξη ειδικής τάξης Αγγλικών, κατάλληλα διακοσμημένης και εξοπλισμένης, θα διευκόλυνε τους διδάσκοντες να χρησιμοποιήσουν όλα τα μέσα παρώθησης και θα ενίσχυε το ενδιαφέρον των μαθητών για την ξένη γλώσσα και το μάθημα. Συγκεκριμένα, η ύπαρξη βιβλιοθήκης στην τάξη θα έδινε την ευκαιρία στους μαθητές να δανειστούν ένα βιβλίο, να το διαβάσουν, να κάνουν μια εργασία (project) ή να το δραματοποιήσουν (κουκλοθέατρο-θεατρικό), να χρησιμοποιήσουν τον υπολογιστή για να γράψουν μια περίληψη ή για να κατεβάσουν πληροφορίες από το διαδίκτυο. Έτσι, όχι μόνο θα διακοσμούσαν την τάξη τους με τις εργασίες αλλά και θα επαινούσαν λεκτικά από το δάσκαλο ή από τους συμμαθητές τους (π.χ. ψηφοφορία για την καλύτερη εργασία) ενώ παράλληλα θα είχαν εξασκήσει όλες τις δεξιότητες ανάγνωσης, γραφής, ακουστικής, προφορικού λόγου ως αποτέλεσμα της επικοινωνιακής, μαθητοκεντρικής μάθησης. Η αντικατάσταση των παρωχημένων βιβλίων με νέα, ωραία εικονογραφημένα, εμπλουτισμένα με σύγχρονα θέματα βιβλία που βασίζονται σε ενεργητικές, βιωματικές, διαθεματικές δραστηριότητες και επιτρέπουν τη συνεργασία και αυτονομία καθώς και η προσπάθεια διδασκαλίας της ξένης γλώσσας τις πρώτες ώρες του ημερησίου προγράμματος θα βοήθησε σημαντικά την παρώθηση των

μαθητών και θα μείωνε τα φαινόμενα κούρασης και μη παρώθησης. Τέλος, ο μικρός αριθμός μαθητών και η σωστή διάταξη των καθισμάτων θα βοηθούσε εξίσου σημαντικά.

Συνοψίζοντας, τα βασικά συμπεράσματα της έρευνας είναι ότι οι μαθητές υποκινούνται από την ενδογενή παρώθηση, έλκονται από τα οπτικοακουστικά και τα κινητικά μέσα παρώθησης και αναγνωρίζουν τη σπουδαιότητά τους, ενώ σημαντικό ρόλο σε όλα αυτά παίζει και ο τρόπος διδασκαλίας από την πλευρά του διδάσκοντα. Ωστόσο, παρόλο που οι διδάσκοντες είναι ενήμεροι σχετικά με τα πλεονεκτήματα των οπτικοακουστικών και κινητικών μέσων παρώθησης, δεν τα χρησιμοποιούν συχνά, κυρίως, όπως ισχυρίζονται, λόγω εμποδίων που σχετίζονται με τις συνθήκες διδασκαλίας και οργάνωσης από την πολιτεία.. Αλλά και όταν τα χρησιμοποιούν, φαίνεται να επιλέγουν κυρίως συμβατικούς και παραδοσιακούς τρόπους υποκίνησης (οπτικό υλικό-τραγούδια) και μεθόδους μάθησης (Συμπεριφορισμό), μη λαμβάνοντας υπόψη τα προσωπικά χαρακτηριστικά των μαθητών και άλλους παράγοντες που φαίνεται πως επηρεάζουν την παρώθηση.

Author's e-mail: gpolydoras@vodafone.net.gr

Σημειώσεις

1. Τυχαίο δείγμα με κοινά χαρακτηριστικά [ηλικία, επίπεδο (μαθητές), φορέας εκπαίδευσης ή διδακτικό υλικό (διδάσκοντες)].

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Brumfit, C., Moon, J. & Tongue, R. (Eds.) (1991). *Teaching English to children: from practice to principle*. London: Collins.
- Deci, E. & Ryan, R. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York: Plenum Press.
- Dörnyei, Z. (2001). *Teaching and researching motivation*. Harlow: England.
- Dunn, O. (1983). *Beginning English with young children*. London: Macmillan.
- Fisher, R. (1990). *Teaching children to think*. Oxford: Blackwell.
- Gardner, R. C. (1985). *Social psychology and second language learning: the role of attitudes and motivation*. London: Edward Arnold.
- Gardner, R. C., Masgoret, A. M. & Tremblay, P. F. (1999). 'Home background characteristics and second language learning.' *Journal of Language and Social Psychology*, 18: 419-37.
- Gottfried, A. E., Fleming, J. S. & Gottfried, A. W. (1994). 'Role of parental motivational practices in children's academic intrinsic motivation and achievement.' *Journal of Educational Psychology*, 86: 104-13.
- Ellis, R. (1994). *The study of second language acquisition*. Oxford: Oxford University Press.
- Κολιάδης, Ε. (1997). *Θεωρίες μάθησης και εκπαιδευτικής πράξης: Γνωστικές θεωρίες*, τομ. Γ'. Αθήνα: Αυτοέκδοση.
- Κολιάδης Ε. (2002). *Γνωστική ψυχολογία, γνωστική επιστήμη και εκπαιδευτική πράξη*. Αθήνα: Αυτοέκδοση.
- Williams, M. & Burden, R. (1997). *Psychology for language teachers*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Wood, D. (1998). *How children think and learn*. Oxford: Blackwell.